

ჭაბუქაძი დარჩენი მარად...

„პარაზი რომ გამოივიდება, ვიცოდი, გამოძახება მოულოდნელი არ უძღა ყო-
 ფილიყო, ნინასთან გავითვალისწინე ყველაფერი, მაგრამ მანც მოულოდნელად
 მოხდა. კვირა დაღა მადა, ვიცეპი გარეთ, სამის ნახევარზე დამიძახეს. ნათელა
 გაშრა. ნახევარ საუთავი, სრულ სამზად უძღა გამოცხადებულიყავი, ცავედრ უმაღ-
 ვი, აზისრამდე მიმდევა იგი თვალისწინეთი, ვაკოცე შუბლზე, ხელი ჩავიდნი და
 ცავედრ. მაგა გამოვიდა მის დასაპრეზებლად. მე მივიღოდი მარტო, ვპორიციობ-
 დი კოლგონებზე; ვცევდი აპარატს და მივიღოდი გაბრუებული. არ ვიჯირობდი
 არაფერზე. მივიღოდი, მივუკვერდი ჩემი სოფლის მაღალი გარას. არსად ენორ
 სანორი, არ ყაფდენ კალები, არ ყორდა მაგალი. არავინ შემცველისა, მესორდა
 ჩემი ფეხის ხას შუალამს ფუძილვი, და ეს მოგრება დარჩა, როგორც განუმეო-
 რებელი და უცხლესი ისინგარი ჩარინ დამის...“ - ეს მიორგი ნაზევარიდამა,
 ქართველი პოეტი, რომელიც მარად ახალგაზრდა დარჩა ბრძოლის ველზე. მირზა
 გელოვანის მსგავსად, მანაც ბევრი ლექსის დაწერა ვერ მოასწრო და ღიმილის ბიჭად
 შემორჩა ჩვენს მესიერებას.

25 წლის ასაკში დაეცა ბრძოლის ველზე დედოფლის სწყაროელი პოეტი დავით პა-
 ტატიშვილი. ის არბოშიერი დაიბადა, სწავლობდა სიღნაღის პედაგოგიურ ტექნიკურ-
 ში, 1940 წელს დამათავრა ქუთაისის პედაგოგიური ინსტიტუტი. მუშაობდა ქართული
 ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად, იყო სასწავლო ნაწილის გამგეც დედო-
 ფლის სწყაროს რაიონის სოფელ ზემო მაჩხანისა საშუალო სკოლაში. მეორე მსოფლიო
 ომის დროს იბრძოდა ბესარაბიასა და ვოლგოგრადში, ვოროშილოვგრადში, კოსტო-
 ვსკში, ჩერკასკში, პოლტავასა და მოსკოვში, სმოლენსკში, ხარკოვსა და ორშაში.
 დაიღუპა ბრძოლის ველზე. მისი დაბადების 60 წლისთავთან დაკავშირებით გამოიცა
 დავით პატატიშვილის ლექსიბის კრებული „გული და ქარიშხალი“. პოეტის სახელს
 ატარებს მშობლიური სოფლის სკოლა, სკოლაში დადგმულია მისი ბიუსტი. მისი
 პოეზია გვიყვება ამბეჭას ომზე, სიკეთლზე, არდაბრუნების შიშზე...

9 მაისს ფაშიზმზე გამარჯვების დღე აღინშეს დედოფლის სწყაროში. შეიმოუს-
 ვლელთა მემორიალთან შეკეიპინენ მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელი პირები, ადა-
 მინები, რომელთაც პატივი მიაგეს იმ გმირების სსოფნას, რომლებმაც სიცოცხლე
 ფაშიზმის ნინააღმდეგ ბრძოლას შესწირეს.

ცალილოზ ჯანიაშვილი, დედოფლის სწყაროს მუნიციპალიტეტის მერი: „აღინიშე-
 ბა ფაშისტურ გერმანიაზე გამარჯვების 76 წლისთავი. ჩვენ მოვედით, რათა ტრადი-
 ციულად პატივი მივაყოთ სამამულო იმში დაღუბულ გმირებს. სამწუხაოდ, პან-
 დემოიდან გამომდინარე შეზღუდვების გამო, ძალან მცირე რაოდენობა მოვედით
 მერიისა და საკრებულოს თანამშრომლები. დღეს მდგომარეობით, მუნიციპალიტე-
 ტის მასშტაბით, ცოცხალი მხოლოდ სამამულო მისი ორი ვეტერანი გვყავს. ჩვენ ვი-
 ყავთ მათთან სახლებში და მივულოცეთ ეს მნიშვნელოვანი დღესასწაული. მოგეხსე-
 ნებათ, ცენტრალურმა ხელისუფლებამ 1000 ლარი ჩაურიცხა მათ, ადგილობრივმა კი
 - 250 ლარი. სამწუხაოდ, წლიდან-წლამდე მცირდება მონაწილეთა რაოდენობა და

ღმერთმა ქნას, რომ მომავალ წელს ეს ორი მონაწილე კვლავ გვყავდეს ჯანმრთელი
 და ცოცხალი, რათა პანდემიის დამარცხების შემდეგ, ჩვეულ სალხმრავალ პირობებში
 აღვნიშნოთ ეს დღე.

მეორიალთან და ტყე-პარკთან დაკავშირებით საინტერესო იდეები გვაქვს და
 ძალიან მალე დედოფლის სწყაროს მოსახლეობას სასიამოვნო სიახლეს ვაცნობებთ“.

ნებზეა პასიურილი, დედოფლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თა-
 ვმჯდომარე: „ეს თემა არ დაბერდება, რაც უნდა წლები გავიდეს, იმიტომ, რომ იმ
 ადამიანებმა, ვინც თავიანთი სიცოცხლე ფაშიზმის დასამარცხებლად გაიღეს, ეს იყო
 მათი ვაჟუაცობისა და გმირობის დამსახურება. ეს იყო მაშინ ყველაზე ვერაგი სენი
 მსოფლიოთვის. ამ სენის დასამარცხებლად ჩვენმა გმირმა წინაპრებმა თავიანთი
 სიცოცხლე გასწირეს. როგორ შეიძლება ამ დღის დავინუყება ან გაფერმკრთალება? ჩემი
 პაპა, მამაჩემის მამა, თავის ძმასთან ერთად წავიდა ოშმი და აღარ დაპრუბუ-
 ლა. ისინი ჩემთვის გმირები არიან. მათთან ერთად გმირები არიან ის უწვერულვამო
 ბიჭები, რომლებც სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე იცავდნენ ჩვენს მომავალს“.

მიხეილ ბახუტაშვილი, დედოფლის სწყაროს მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წე-
 ვრი: „უპირველეს ყოვლისა, უდიდესია ამ დღის მნიშვნელობა იმით, რომ მოხდა
 დამარცხება კაცობრიობის უბოროტესი მტრის. ჯერ კიდევ ბევრი რამ არის გადა-
 სახარისი, თუ რა უბოროტესი ძალა იყო ეს ფაშიზმი. მთელი მსოფლიო შეებრძოლა
 ამას და, საოცარია ის, რომ ერთი მუჭა საქართველოს მოსახლეობამ თავისი წილი
 შეიტანა ამ საქმეში. უბრალოდ, ტრაგედია განსაკუთრებულად ქართველობისათვის ის,
 რომ ძალიან დიდი გენოფონდი განყდა მეორე მსოფლიო მისი დროს. აი, ახლაც
 კი ვიმერია ამის შედეგებს. იმიტომ, რომ მცირე ერთათვის ეს იყო უდიდესი ტრაგე-
 დია. ამბობენ, რომ არ ყოფილა საომარი მოქმედება საქართველოს ტერიტორიაზე,
 მაგრამ საქართველოში იყო ძალიან დიდი შრომა, იყო შიმშილი, რადგან ერთ საერთო
 ბანაკში იყო გაერთიანებული საბჭოთა კავშირი, რაც ნიშნავდა - „ყველაფერი მოი-
 სათვის, ყველაფერი გამარჯვებისათვის! მე მინდა, მთელ პროგრესულ კაცობრიობას
 მივულოც ფაშიზმზე გამარჯვების დღე და ქედი მოვისარები იმ ჩვენი ტალი-ტალი-კი
 ბიჭების ნინაშე, რომლებიც ამ უბოროტესი მტრის წინააღმდეგ ბრძოლას შეენირნებ“.“

დღიდ სამამულო მისი დამთავრებიდან 76 წელი გავიდა. ამ წლებში ფრონტზე წა-
 სული ყოველი მეორე ქართველი სახლში არ დაპრუბულა. საქართველო, როგორც
 დანარჩენი რესპუბლიკური გამარჯვებისათვის ფაშიზმის დაუნდოებელი კარგავდა მომა-
 ვალ ექიმებს, მასნავლებლებს, ავრონომებს, მეცნიერებს, მსატვრებს... მსახიობებს...
 იყვნენ პოეტებიც. სათქმელი ვერ დაასრულეს, შეყვარება ვერ მოასწრეს... შვილები
 ვერ იყოლიეს... დაზარალდა ქართული გენოფონდი, გამრადნენ ოჯახები, ძაბებით
 შეიმისნენ დედები, დები, ცოლები, შეყვარებულები...

მარადიულ ჭაბუკებად შემორჩენენ ისინი ახლობლების მებსიერებას და ისტორიას...
 მარადიული სხვონა მათ!

ინგა შირაკიშვილი

ახალი შესაძლებლობა - ფერმერებს!

მოიკარეს, რომელსაც სახელმწიფოსგან მინა იჯარით აქვს აღებული, შეუძლია ეს მინა შეისყიდოს, უკვე მისი ლირებულების 75%-ის გადახდით. მინის ფასს დამოუკიდებელი ექსპერტი ადგენს. ამ დრომდე მოიკარეს მინის გამოსასყიდად ლირებულების 100% უნდა გადაეხადა.

„სასაოფლო-სამუშაონეო დანიშნულების მიწის რესურსზე ხელმისაწვდომობის“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, მიწის გამოსყიდვა შეუძლია იმ მოივარეს [ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირს], რომელსაც იჯარის ხელშეკრულება ამ პროგრამის ამოქმედებამდე, ანუ 2020 წლის 24 ივნისამდე, არანაკლებ 6 თვეთ ადრე აქვთ დადგებული სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან; ამსათან, განცხადების ხარდგენის დროისათვის ეს ხელშეკრულება მოქმედია და რეგისტრირებულია საჯარო რეგსტრში.

საქართველოს ეკონომიკის მინისტრმა 10 მაისს განაცხადა, რომ მოიჯარებს, რომელ-
თაც მინის გამოსყიდვა მოუნდებათ, სახელმწიფო 25%-იან ფასდაკლებას შესთავაზებს.

2021 წლის 11 მაისიდან კი ძალაში შევიდა დადგენილება, რომლის მიხედვითაც „პრო-გრამით დადგენილი წესით მოიჯარისტვის უძრავი ნივთის პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზებისას, საპრივატიზებო თანხა განისაზღვრება დამოუკიდებელი აუდიტორის (ქსპერტის) დასუუნით დადგენილი მინის ნაკვეთისა (მასზე არსებული ნარგავებისა ლირებულების ან/და მოიჯარის მიერ შექმნილი ინფრასტრუქტურის გარეშე) და იჯარისა ხელშეკრულების დადებასას ამავე მინის ნაკვეთზე არსებული შენობა-ნაგებობის საბაზო ფასს 75%-ის ოდენობით.“

მოიკარებ უძრავი ნივთის საპრივატიზებო თანხა უნდა გადაიხადოს ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებიდან 1 წლის განმავლობაში.

შეგახსნებთ, რომ საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, ფერმერებს, რომლებ-
ბასაც შედარებით მცირებ მინის ნაკვეთები იჯარით აქვთ აღებული და ამ მინის გამოსყიდვა
სურთ, დაუწესდებათ გარკვეული შეძავათები და მათ შეძენას 25%-იანი ფასდაკლებით
შეძლებენ.

გადაწყვეტილება არანაკლებ 2000 მოიჯარეს შექმნება.
სახელმწიფო ქრონების ეროვნულ სააგრძნელოში დღისათვის 439 მოიჯარის განვიხვდა.

အေဂျင်လွှာမြတ်စွာ ပြန်လည်ပေါ်ပါသည့် ရှုရှိမှုပြုမှု ဒုဇူးတွင် အေဂျင်အေဂျင် ပြန်လည်ပေါ်ပါသည်။

2.1.5.1 **2.2** **2.3**

გეოგრაფიული ტედაზნედველობის პუნქტები ამოქმედდა

ცხვრის სეზონურ საძირკებზე გადადგილებასთან დაკავშირებით, კახეთის, ქვემო ქართლისა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებში ცეტერინარული ზედამხედველობის პუნქტები 1 მასიდან ამოქმედდა.

პანდემიის გამო შექმნილი ვითარების მიუხედავად, მეცხვარე ფერმერებს საშუალება აქვთ, შეუფერხებლად ისარგებლონ სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვეტერინარული ზედამხედველობის პუნქტების მომსახურებით. სააგენტოს ვეტერინარები ბიოსუაფრთხოების ნებების დაცვით უზრუნველყოფით პირუტყვის დამუშავებას ეტიოპარაზიტების საწინა-აღმდეგოდ, რაც ცოდნულების დაუკადებების პრევენციას და შემცირებას უწყობს ს ელს. დამატებითი ინფორმაციის მიღება შესაძლებელია სააგენტოს რეგიონობა სამსახურებში.

ქვეყნის მასშტაბით, კახეთის, ქვემო ქართლისა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებში (დედოფლისნებუარო, სიღნაღი, თელავი, რუსთავი, მარნეული, ბოლნისი, დუშეთი/ქუბრიანან-თყარი), ცხოველთა გადასარეკო ტრასების საკვანძო ადგილებში დღეისათვის უახლესა სტანდარტების 7 ზეტერინარული ზედამხედველობის პუნქტი ფუნქციონირებს, სადაც განთავსებულია პირუტყვისა სადეზინსექციო-გასაბანა აუზები, სადეზინსექციო საშეაპეები, ნაწილი რეზერვუარები, სასაცივი, ვეპრუნებრი. ცხოველთა დამუშავებისას გამოიყენება მაღალი სტანდარტების ინსექტოკარიციფილული პრეპარატები.

სურათის ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტები შეცხვარე ფერმერებს უსასყიდლოდ ემსახურებიან.

“ლელო” პირგელ ოპოზიციურ ფრაქციას ქმნის

“პარტია „ლელომ“ პირველი ოპოზიციური ფრაქცია შექმნა, რომელსაც სხვა იპოზიციონერი წევრებიც შეუერთდნენ. ამის შესახებ სპეციალურ ბრიტინგზე მამუკა ხაზარაძემ განაცხადა. ფრაქციას სხვა ოპოზიციური პარტიებიდან ნამისული რამდენიმე დეპუტატი შეუერთდა - სალომე სამადაშვილი და შალვა შავგულიძე, ასევე არმაზ ახლევდანი”.

“მინდა წარმოგიდგინოთ საქართველოს მე-10-ე მოწვევის პარლამენტში პირველი ოპოზიციური ფრაქცია „ლელო - პარტნიორობა საქართველოსთვის“. ეს ფრაქცია იქნება იმის გარანტია, რომ ჩვენი მოქალაქების ხმა იქნას წარდგენილი პარლამენტში. ეს ფრაქცია იქნება გარანტორი იმ ეკონომიკური საკითხების მოგვარებაში, რომელიც მძაფრად დასაჩვენს წინაშე. ასევე იქნება გარანტორი იმისა, რომ ევროატლანტიკური კურსი უწყვეტი იქნება. მე მინდა დიდი სიხარულით დავადასტურო ფრაქციაში საღომე სამადაშვილის, არმაზ ახვლედიანის, შალვა შავგულიძისა და დავით უსუფაშვილის შემოერთება”, - განაცხადა მამუკა ხაზარაძე. ფრაქციაში „ლელო - პარტნიორობა საქართველოსთვის“ გაერთიანებული ოპოზიციონერი დეპუტატები იმ გეგმებზე საუბრობენ, რომლის განხორციელებასაც მე-10 მოწვევის პარლამენტში გეგმავნ. მათი განცხადებით, შეეცდებან განსაკუთრებული აქცენტი იმ რეფორმების განხორციელებაზე გააკეთონ, რომელიც გათვალისწინებულია შარლ მიშელის დოკუმენტის მიხედვით. ასევე აქტიურ მონაწილეობას მიღებენ კრიზისის განმუხტვაში.

"მე, ისევე როგორც ჩემმა კოლეგებმა, მივიღეთ გადაწყვეტილება, რომ საქართველოს პარლამენტში შეიქმნას ძლიერი ფრაქცია, "ლელოს" და პარტნიორების სახით. ჩვენ შევურთდით ამ ინიციატივაში "ლელოს", როგორც დამოუკიდებელი პარლამენტის წევრებით და ფრაქციის მთავარი დღის წესრიგი იქნება, ყოველდღიურ რეზუმში, როგორც პარლამენტის შიგნით, ასევე საზოგადოებასთან პარლამენტის გარეთ მუშაობა იმისთვის, რომ ჩვენ არ მივცეთ შანსი "ქართულ ოცნებას", უკან დაიხიოს რომელიმე ვალდებულებისგან, რომელიც აიღო მიშელის შეთანხმებული დოკუმენტის თანახმად", - აცხადებს სალომე სამადაშვილი. პარლამენტის წევრის შალვა შავენის სვლა დასაცლური კურსით უნდა გაგრძელდეს და ამ მიმართულებით აქტიური მუშაობაა საჭირო. არმაზ ახ-ვლედიანმა განაცხადა, ქვეყნისთვის მთავარი გამოწვევაა არჩევნები, სადაც ხალხი თავისი აზრის თაობისარაგბას, ყოველი გარე ზანმოლის და ქალობაზანგის, არაშე შეძლობა.

“ლელო - პარტნიორობას საქართველოს” ირგვლივ არა ერთპაშად, მაგრამ მოხდება ძალების მოკრება და მობილიზება. გარდაუვალია საქართველოში არსებული პოლიტიკური სისტემის დემონტაჟი. ჩვენი ამოცანა ეს დემონტაჟი მოხდეს ჩვენი სახელმწიფო თვის ნაკლები დანაკარგით. ეს უნდა მოხდეს თანმიმდევრულად. ადგილობრივი არჩევნები, ფაქტობრივად რეფერენდუმად გამოცხადებული, არის ერთ-ერთი უმთავრესი გამოწვევა საქართველოსთვის”, - ამბობს ახვლედიანი, რომლის თქმით, მათ ეძლევათ შესაძლებლობა მიშელის დოკუმენტიდან გამომინარე, მოახერხონ და მივიღენ საპარლამენტო არჩევნება ბამდე, “სადაც ქართველი ხალხი ძალდატანების და ზენოლის გარეშე შეძლებს არჩევანის დაფიქსირებას.

ექსპორტი ნახტომისებურად ოზრდება, მრავალი წლის შემდეგ იმედის ნაპერწკალი გაჩნდა

უმსესვილესი სასაქონლო პოზიციის მიხედვით, იანვარ-აპრილში ექსპორტი სა-გრძნობლად დანინაურდა. ჯერჯერობით მონინავე პოზიციაზეა სპილენძის მადფუ-ბი, მსუბუქი ავტომობილები, ფეროსენადნობები, ღვინო და სპირტიანი სასმელები. შარშან ამ დროს ყველაფერი გაყინული იყო, ახლა კი ამ 4 თვეს განმავლობაში, გარკეცული აქტიურობა შეიმჩნევა. რა თქმა უნდა კარგია, როცა ექსპორტი იზრდება, მაგრამ ეს იმ მონაცემებთან შედარებით, რომელიც უმოქრაო, გაჩერებულ პერიოდს უკავშირდება. საყურადღებო სასა, რომ უსაყოფითი სალდოს შემცირება შენიშნება და ეს ჩვენთვის ძალიან მნიშვნელოვანია. ლოპასხლივის გადახდის იკლებს და თავისითვად ცხადის ეს იმპორტზე მოქმედებს და მის დონეს აძირიებს. საეთოო აგაში, დადგინდით ტენდენციაა. ობიექტები მუშაობს, ტურიზმიც მცირდება გაისხ-ნა, მომსახურების სფეროც ნელ-ნელა იტვირთება, შარშან მთლიანად გაჩერებული აუჩინონ". - აქამაში, აკოდ სოლა ადა

გვიძლია. საგარეო ვაჭრობის ოფიციალური სტატისტიკის კომენტირებისას მან ასევე განაცხადა, რომ მიმდინარე წელს ყოველთვიურად, სამუალოდ, 51.3 მლნ დოლარით იზრდება საქართველოს ექსპორტის მოცულობა.

“წინა წლის შესაბამის თვეებთან შედრებით იზრდება თანაფარდობის მაჩვენებელიც: თუ ჯერ კიდევ იანგარში აზიტომშული მაჩვენებელი ერთია წლის წინანდებას ჩამორჩებოდა 16.2 პროცენტით, თებერვალში მან უკვე გადააჭარბა წინა წლის შესაბამის მაჩვენებელს 2.9 პროცენტით, მარტში - 30.6 პროცენტით, ხოლო აპრილში - უკვე 70.2 პროცენტით. ექსპორტის თვეებს შორის 2021 წლის აპრილი სიდიდით (378.3 მლნ აშშ დოლარი) მცორუ ადგილზეა - 2019 წლის დეკემბრის (396.0 მლნ აშშ დოლარი) შემდეგ. ამასთან, აპრილში საგარეო სავაჭრო ბრუნვის უარყოფითი სალიდოს თანაფარდობა სავაჭრო ბრუნვასთან რეკორდულად დაბალი (-32.0%) იყო, თუმცა მან 39.0 პროცენტი შეადგინა. მოხდა ისტორიული ფაქტი, მცირე ნაბიჯებით, მაგრამ წინ მივიწევთ წარმატებისკენ. ასე ვთქვათ, “ეკვატორი გადალახულია”. იმის გათვალისწინებით, რომ ჩვენს სავაჭრო პარტნიორებთან - რუსეთთან, ჩინეთთან, თურქეთთან და აზერბაიჯანთან უარყოფითი სავაჭრო სალდო გვაქვს, საკმაოდ დიდი წარმატებაა მიღწეული საგარეო ვაჭრობაში”, - თვლის სოსო არჩევად.

„ფასი, სამწუხაროდ, გაიზრდება“ - საქართველოში საწვავის ღირებულება ისტორიულ მაქსიმუმზეა

„ისტორიულად ეს არის ყველაზე მაღალი ფასები, რაც კი საქართველოში ყოფილა საწვავთან მიმართებით“,- ამის შესახებ რადიო „პალიტრისა“ და „პალიტრანიუსის“ გადაცემში „საქმე“ ნავთობპროდუქტების იმპორტიროთა კავშირის თავმჯდომარებ ვანო მთვრალაშვილმა განაცხადა. მისი თქმით, ამას განაპირობებს სამი ფაქტორი, კერძოდ, საერთაშორისო ფასები, ლარის გაცვლითი კურსი დოლართან მიმართებით და სახელმწიფო გადასახადები. თუმცა, როგორც ვანო მთვრალაშვილმა აღნიშნა, მი-მდინარე ტენდენციები იპტიმიზმის საფუძველს არ იძლევა და საწვავის ფასი, საგა-რაუდიდ, კიდევ მოიმატებს.

დღეს საქართველოში ბეჭინი შემოდის ბულგარეთიდან, რუმინიციდან, რუსეთიდან და თურქეთიდან. თურქეთიდან ყველაზე კარგი ფასით შემოდის და თბილისში მოტანილ პროდუქტი (თვეთლირებულებაზე სუბარი), სადაც 2,42 ლარი გამოდის. ამას შემდეგ ემატება სხვადასხვა სახის დანახარჯები, მათ შორის, საბითუ-ში მოგება, საცალო გაყიდვების მოგება და სხვა. დღეს არაბრენდირებული ბეჭინიგასამართი სადგურები ბეჭინის ყიდიან 2, 45-2,50 ლარად. ისინი პირდაპირ არიან საბითუმო ბაზარზე დამოკიდებული, მათ არ გააჩნია არანარი მარაგები და როგორც საბითუმო ფასის გაიზრდება, ისინიც იძულებული იქნებან ფასის გაზარდონ. ამიტომ, ფასი სამწავაროდ, გაიზრდება⁵ - გრანატადა და რომ მოვალაძეებს. მისი თქმეთ, თუ არა დაიწყებს გაბრაქებას, ეს საწვავის გაზრდილ ფასს დააკორებეტირებს. თუმცა, ის ნიშნული, რომელზეც დღეს ეროვნული ვალუტაა, საწვავის ბაზარზე დადგებით გავლენას ვერ იქნიებს. ქმნის და შესაბამისად, ვერანაირი ხელშესახები გავლენა ვერ იძინება ბაზარზე.

კლინიკა „ოფთალმიკის“ მორიგი აქცია დელოფლისცარში

კლინიკა „ოფთალმიკის“ ეპიმთა ჯგუფი საქველ-მოძებლი აძლილი დედო-ფლისცაროს საზღვრისა-რა სოფლებს-სამთაცყაროს, ფიროსმანსა და საბათლოს ეცვია.

აქციის ფარგლებში აღნიშ-ნული სოფლების მოსახლეობას თვალის უფასო კვლევები ჩაუტარდა.

საქველმოქმედო სამედიცინო კვლევებს დედოფლისცაროს მუნიციპალიტეტის მერი ნიკოლოზ ჯანიაშვილი დაესწრო.

თვალის მიკროქირურ-

გის ჯავრიშვილის კლინიკა „ოფთალმიკის“ და დედო-ფლისცაროს მუნიციპალიტეტის მერიას ურთიერთთანამ-შრომლობის მრავალწლიანი გამოცდილება აქვთ, რის საფუძველზეც კლინიკამ ჩვენი მუნიციპალიტეტისთვის არაერთი საქველმოქმედო ლონისძიება გამართა.

საზღვრისპირა სოფლების

მოსახლეობამ აღნიშნა, რომ დედოფლისცაროს ადგილო-ბრივი ხელისუფლება საკუთა-რი მოსახლეობის ჯანმრთე-ლობაზე აქტიურად ზრუნავს და მათ სოფლებში უფასო სა-მედიცინო აქციები პერმანენ-ტულად იმართება, რის გამოც მათ ნიკოლოზ ჯანიაშვილისა და „ოფთალმიკის“ ექიმებს მადლობა გადაუხადეს.

„ივნისიდან ქვეყანა ძველებურ რეზიმში გააჩრდილება ცხოვრებას“

დარჩენილი შეზღუდვების ორ კვირაში მოხსნა პრაქტიკულად გა-დაწყვეტილია. ივნისიდან ქვეყანა ძველებურ რეზიმში გააგრძელებს ცხოვრებას. პრაქტიკული სიგნალი მთა-ვრობის მხრიდან უკვე გაისმა. თუკი კორონავირუსის დადგინდობის მაჩვენებელი კიდევ შემცირდება, შეზღუდვები მოიხსენება. ასეთ შე-მთხვევაში, ბიზნესს და ეკონომიკას გავითარების მეტი შანსი მიეცე-ბა. ბიზნესისთვის ყველაზე დიდი პრობლემა კომენდანტის საათია, რომლის გადაწევას კერძო სექტორი დიდი ხანია ითხოვს. მათი მოთხოვნა მაისის ბოლოდან დაკავშირდება. პრობლემა ძაბათ-კვირის დღეე-ბზე დანესებული შეზღუდვაც, რისი გაუქმდებაც, ასევე დიდი ალბათობით, მაისის ბოლოდან მოხდება.

„ლამის საათებში გადადადილე-ბაზე დანესებული შეზღუდვა და შაბათ-კვირის შეზღუდვები არ არის ქართული ნოუ-ჰაუ; მსოფლიოს არაერთი ქვეყანა მიმართავს ამ შეზღუდვებს. ამიტომ, რა თქმა უნდა, არც ტურისტებს უკეთო, რომ მსგავსი სახის შეზღუდვა იქ-ნება. მეტიც, ტურისტები ამ ბოლო დროს მეტად კითხულობენ, რამდე-ნად უსაფრთხოა ქვეყანა, რამდე-ნად იცავს სხვადასხვა პროტოკოლს და ა.შ. ქვეყანა, სადაც ელემენტა-რული შეზღუდვები არ არის დაცუ-ლი, ეჭვს გამოიხვევს“, - განაცხადა ეკონომიკის განვითარების მინის-ტრმა ნათია თურნავამ, რომელიც ეთანხმება მოსაზრებას, რომ შა-ბათ-კვირას დაკეტილი რესტორ-ნები დისკონტინუატული ქმნის. იმაშიც გეთანხმებით, რომ გარკვეულ დის-კონტინუატული ნარმადების ის, რომ ჩვენი მოქალაქეები და სტუმრები ვერ სადილობენ რესტორნებში. ეს, რა თქმა უნდა, ამ სექტორისთვის დარტყმა. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ უახლოესი ორი კვირის შემდეგ, კი-დევ ერთხელ გადავხედავთ დადე-ბითობის მაჩვენებელს და შევძლე-ბთ, შეზღუდვები შევამსუქოთ“,

- დასძინა ნათია თურნავამ. კერძო სექტორისთვის, რომე-ლიც ახლა არც ისე კარგ მდგომა-რებიაში, ჩვეულ რეშიმში მუშაობის გაგრძელება ნამდვილად სასიცო-ცხლოდ საჭიროა, რადგან ბიზნესმა ძალების აღდგენა რაც შეიძლება სწრაფად მოახერხოს, ამისთვის კი პირველი ნაბიჯი, სწორედ დაწესე-ბული შეზღუდვების მოხსნაა. ბიზ-ნესასოციაციის აღმასრულებელი დირექტორი, ლევან ვეფხვაძე აღ-ნიშნავს, რომ კერძო სექტორის სწრაფად აღდგენა, შეზღუდვების

ნებშიც რამდენად სწრაფად წავა აცრის პროცესი. ახლა არ გვაქვს იმის ილუზია, რომ ჩვენ 8 და 9 მი-ლიონ ვიზიტორს მივიღებთ 2022 წელს, როგორც ეს მოხდა 2019-ში, მაგრამ იმედი მაქვს, რომ გარკვეუ-ლი პოზიტიური დინამიკა იქნება. საცალო გაყიდვების მაღაზიებისთვის, რესტორნებისთვის, კომენდან-ტის 23:00 საათამდე გადაწევა არის ძალიან მნივნელოვანი. რესტორნე-ბის და მაღაზიების დიდი ნანილი 23:00 საათზე ისედაც იკეტებოდა და პრობლემა არ უნდა იყოს. თუკი

მოხსნასთან ერთად, სხვა გარე-მოებებზეცაა დამოკიდებული, მათ შორის ვაქცინაციის პროცესზე”.

“რეკომენდაციების სრული დაცვა თუ არ მოხდეს, ისევ დავინ-ფიციონდებით, ამიტომ მგონია, რომ ყველა ძალიან კარგად ხვდება, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია სიფრი-თხილე. ბიზნესის სწრაფად აღდგე-ნა ბევრი რამეზეა დამოკიდებული. მათ შორისაა, ვაქცინაციის სიჩ-რები და ასევე, შემომსვლელ ქვეყ-

ჩვენ ვიქნებით დისციპლინირებუ-ლები, მალე დადგება ეს დროც. ვფიქრობ, ახლა უკვე მოსახლეობის თვითშეგნებაც საკმაოდ მაღალ დონეზეა”, - აცხადებს ლევან ვეფხვაძე.

“ბოლო პერიოდში, კლინიკებიც თავისუფლდება. საავადმყოფოებში გადატვირთულობა აღარ შეიმჩნე-ვა. სწორედ ამის შესახებ საუბრ-ობს თბილისის რესპუბლიკური სა-ავადმყოფოს დირექტორის ლევან

გოფოძე, რომელიც მიიჩნევს, რომ დღევანდელი ეპიდვითარების შე-ნარჩენების შემთხვევაში, ჰოსპი-ტალურ სექტორზე მიმართვიანობა შემცირდება. “საგანგაშო სიტუა-ცია არ არის. მაქსიმალურად თუ გავუფრთხილდებით ერთმანეთს, ვფიქრობ, არ უნდა დაგვჭირდეს რაღაც განსაკუთრებულად მძიმე ღონისძიებების გატარება. ვადას-ტურებ, რომ ბოლო რამდენიმე დღის განმავლობაში დასტაბილურ-და სიტუაცია. მიღებული პაციენ-ტების რაოდენობა აღარ არის ისე-თი, რომ ძალიან მძიმე დატვირთვა იყოს კლინიკასთვის. ჩვენთან უკვე თავისუფალი ადგილებიც არის, რაც გვაძლევს იმის იმედს, რომ მოვლენების ამგვარად განვითარების შემთხვევაში, ჰენონლა შექტალურ სექტორზე დაწყობა შესუსტდება”, - ამბობს ლევან გოფოძე. შეზღუ-დვების მოხსნას ეთანხმება ინფექ-ციონისტთა ნანილი. თუკი შემთ-ხვების რაოდენობა დაიკლებს, აკრძალვები უნდა გაუქმდეს კიდეც. ინფექციონისტი ირაკლი ხმალაძის მიიჩნევს, რომ შეზღუდვების მოხს-ნა დაბალი მაჩვენებლის პირობებში ყოველთვის შეიძლება.

“დღეს შეიძლება თქვან, რომ მაისის ბოლოდან შეზღუდვები მოიხსენება, მაგრამ ხვალ გადა-თქვან, რადგან ყველაფერი დამო-კიდებულია კორონავირუსის სტა-ტისტიკურ მაჩვენებლებზე. თუკი დღეში მხოლოდ რამდენიმე ათეუ-ლი ადამიანი დაინფიცირდება და არა 1500, მაშინ, რასაკვირველია, შეზღუდვებიც მოიხსენება. მთა-ვარია, ნახტომისებური დინამიკა არ იყოს. მაგალითად, დღეს 2 შემთხვევა, ხვალ - 10 და ზეგ - 50. თუ თანმიმდევრულად წავიდა შემცირება, მაშინ უკვე თამამად შეიძლება საუბარი შეზღუდვების გაუქმებაზე”, - მიიჩნევს ირაკლი ხმალაძე.

**რა ვიცით არსებულ ვაქცინას შორის განსხვავებებზე
რა გზას გადის ვაქცინები ჩვენს სხეულებში აღმოჩენამდე?**

2020 წლის 8 დეკემბერს, კორონა-ვირუსის ცინააღმდეგ მასობრივი პატიონაცია დაიწყო. ვაკცინის პირველი დოზა 90 წლის იგბლისელას მარგარეტ კენარეა მიღლო. მას შემდეგ თითოების 6 თვე გავიდა და უკვე მიღიონობით ადამიანია პარიზი.

პროცენტულად ადამიანების აცრით
ისრაელი ლიდერობს, რომლის მო-
სახლეობის უმეტესობა უკვე აცრილია.
ისრაელს მოჰყვება დიდი ბრიტანეთი,
ჩილე, აშშ და სხვა ქვეყნები. მთლიანო-
ბაში კორონავირუსის ვაკცინის ერთი
დღისა მილიარდ ადამიანზე მეტს აქვს
მიღებული.

ის, რომ კორონავირუსის დასამარცხებლად ვაქცინაცია აუცილებელია, არახალია და ამას ყველა ავტოროტეტული და ცნობილი მეცნიერი ამბობს. ამ სტატიით ვეცდებით მოკლედ მიმოვინილოთ კორონავირუსის ვაქცინების ტიპები და მათი განსხვავებები. ასევე ის, თუ როგორ შეძლო მეცნიერებამ „ასე სწრაფად“ შეექმნა ვაქცინა. თემაზე გენეტიკის დოქტორანტი და ბიოტექნოლოგიის ინსტიტუტის თანამშრომელი, ნინო ჩილ-ვინძაძეს საუბრობს.

- როგორ შეიქმნა კორონავირუსის ვა-
ქცინა „ასე სწრაფად“?

რაც უნდა გასაკვირო იყოს, კორონა-
ვირუსის ვაკცინის შექმნაზე მუშაობა, არ
დაწყებულა არც ერთი წლის წინ, არც
პანდემიის დაწყების მომენტიდან, მეტიც,
შეიძლება ითქვას რომ სამუშაოები 2003
წლიდან დაიწყო – ყვება წინო ჩილვინაძე.

ნინოს თქმით, ამის აღნიშვნის სა-

დღოს გამოიყენება ვირუსის ფრაგმენტები, სპეციფიკური ცილები, ვექტორები და მ-რნბ.

მოხი გი ას ვაკების
„პირველი“ ეს დასუსტებული /ინაქ
ტივირებული ვირუსით შექმნილი ვაქცი-
ნაა, რომელსაც ტრადიციულ მეთოდებაც
არ აძლიერებს.

უნივერსალურ და განაპირობებებს იმუნური პასუხის გამომუშავებას. მაგალითად ასეთია ჩინური *Sinopharm* (სინოფარმი). **მეორე** შეგვიძლია ვთქვათ, რომ არის ცილების ერთეულების დახმარებით შეკმნილი ვაქცინები, როდესაც ხდება ვირუსის რეკომბინაციული ცილის ნანილის შეყვანა, რაც განაპირობებს ლიმფოციტების გაეჭირებას და ანტისხეულების გამომუშავებას. ასეთია აშშ-ს ვაქცინი *Nanocovax* (ნანოკოვას).

ნა Novavax (ნოვავაქსი).

ელიც მეგონილია ხარძოვიდებით, რომ გროც „გენმოდიფიცირებული“ ვირუსი მარტივად რომ ვთქვათ, კორონავირუსი გენის მიბმა ხორციელდება, გადამტანზე (ვექტორზე), ეს ვექტორი უნდა იყოს უსაფრთხო ჩვენი ორგანიზმისათვის შეიძლება გამოვიყენოთ რეკომბინანტული ადენოვირუსი, ამ შემთხვევაშიც ევექტი, რა თქმა უნდა იგივეა — ლიმფოციტების გააქტიურება და ანტისხეულების გამომუშავება. ასეთი ვაქცინებია ჩანაშინ (ჩინეთი), Johnson - Johnson (აშშ) და Oxford-AstraZeneca (ბრიტანეთი).

რაც შეეხება **მეოთხე** ვაქცინის ფორ-
მას, ეს არის მესენჯერ-რნმ (მ-რნმ) ვაქ-
ცინები, რომელიც ყველაზე ინოვაციურია

ჩამოთვლილ ვაქცინებს შორის. ამ დროს

A black and white photograph showing a person's hands wearing white gloves. The left hand holds a lit cigarette by its stem. The right hand holds a medical syringe with a needle pointing downwards. The background is dark and out of focus.

მ-რნმ-ის შეკვანა ხდება ორგანიზმის
რომლის საპასუხოდაც გამომუშავდება
სპეციფიკური ცილა ვირუსის გენეტიკურ
რი მასალის გასანადგურებლად, ჩვენი
ორგანიზმი კი იმასხოვრებს ამ ინფორმა-
ციას. ასეთი გახლავთ **Moderna** (აშშ) და
Phizer (აშშ)", – ამბობს ნინო.

ରୁଗ୍ବୀରୁପ କ୍ଷେତ୍ରାବ୍ଦି, ଯାଏକିନ୍ତାକୁ ବେଳେ,
ରୁମଲ୍ଲେଖୁଶାଅ ପ୍ରିୟେନ୍ଦ୍ରାବ୍ଦି, ଶୈକ୍ଷିଲ୍ଲେଖା ଗାନ୍ଧିଶ୍ଵର
ପ୍ରାସାଦେଖୁଶାଅ ଗର୍ଭମାନେତିଶାବ୍ଦି ମିଠା, ତୁମ୍ଭା
ରା ମେତାଲ୍ଲାଫିତାବା ଫାର୍ମିଶାଫ୍ଟ୍‌ବ୍ୟାଲ୍ଲି ଲିନ୍ଦିନ୍ଦି; ଅନ୍ତର୍ମାତ୍ର
ରା ତିକିଶ ପାକ୍ଷିନ୍ଦା, ତିରାଫିତ୍‌ପିଉଲି (ନିନାକ୍ଷି
ତ୍ରିପିର୍ବ୍ୟାଲ୍ଲି ପିର୍ବ୍ୟାଲ୍ଲି) ତୁ ତାନାମେଫରିଗ୍ରାମ
(ପ୍ରିଲା, ମ-ରନ୍ଥ, ପ୍ରେକ୍ଟିମାର୍କ), ରୁଗ୍ବୀରୁପ ଶେବାବିନ୍ଦି
ପାଇଁ ପିରିକ୍ଷେବୀ ଆଜିଶ ମାତ୍ର – ନିନାକ୍ଷିବୀ +2,+8
ତୁ -70 ଗରାଫ୍‌ଲ୍ୟୁଚ୍‌ଶ୍ରେଣୀ, ମାଗ୍ରାମ ଶେଫ୍‌ରୋଗି ସାଥୀରେ
ଲ୍ଲାଙ୍କାର ପ୍ରେକ୍ଟିଲାଶ ଗରାନ୍ତି ଆଜିଶ – ଲିନ୍ଦିନ୍ଦି ପିର୍ବ୍ୟାଲ୍ଲି
ଲିନ୍ଦିନ୍ଦି ଫାର୍ମିଶାଫ୍ଟ୍‌ବ୍ୟାଲ୍ଲି ପିର୍ବ୍ୟାଲ୍ଲି ପିର୍ବ୍ୟାଲ୍ଲି

**କଣ କେତେ ପ୍ରାଚୀର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୁଏ ହୁଏ
ବେଶ୍ୟାକଥି ଏହାରେବେଳେ?**

ფუსით იწყება, სადაც მეცნიერები მე-
დიკამენტებსა თუ ვაქცინებს უჯრედე
ბზე ცდიან, აკვირდებიან, თუ როგორ
მოქმედებს ესა თუ ის ნაერთი უჯრე
დებზე და რამდენად ახერხებს მთავარ

მისი შესრულებას – დაავადებასთან

უკანასკნელი ადამიანობრივი და ადამიანური მატიცის

ვინც ლაპორატორიაში არ ყოფილა, ალბათ, რთულად წარმოუდგენია, როგორი ადამიანები მუშაობენ იქ. მიუხედავად მათი კომპეტენტურობისა და ცოდნისა, მათაც ჰყავთ ოჯახები და მათაც, იქნებ ჩვენზე მეტადაც შესტკივათ გული კაცობრიობის მომავალზე. ამაზე მათი უმაგალითო შრომა და „ელვისებური სისწრაფით“ შექმნილი ვაკცინები შეტყველებს.

როცა ვამბიობთ, რომ მეცნიერები
ჩვეულებრივი ადამიანები არიან, იმა-
საც მოვიაზრებთ, რომ დიახ, მათ შეუ-
ძლიათ დაუშვან შეცდომები ან ვერ იპო-
ვონ გამოსავალი სხვადასხვა დაავადების
დასამარცხებლად. ეს კიდევ ერთხელ
გვახსენებს, რომ მიუხედავად ჩვენი კომ-
პეტიტორებისა, სამუშაო სფეროებისა,
განათლებისა თუ სოციალური სტატუ-
სისა, ხშირად, ადამიანურად უსუსურები
და უმწოდები ვხდებით. ასე იყო, მაგალი-
თად, მაშინ, როცა პანდემია დაიწყო და
მისთვის შეუმზადებელი მსოფლიო დიდი
დაბრუნელობის ბურუსში გაეხვა. ამ დროს
მეცნიერები, ისევე, როგორც ნებისმიერი
ჩვენგანი, გაურკევლობაში იყვნენ, მა-
გრამ ცდილობდნენ ამ განუსაზღვრელო-
ბიდან გასაღწევი გზა ეპოვნათ. მალე-
ვე დაიწყო საუბარი ვაქცინაზე, თუმცა
მისი ასე სწრაფად შექმნის იმედი არავის
ჰქონდა. მათ შორის, არც თვითონ მასზე
მომუშავე მეცნიერებს.

მეცნიერები, რომლებიც ადამიანუ-
რები არიან, ბუნებრივია, უშვებენ შეც-
დომებს. ხანდახან ზედმეტად სკერათ
საკუთარი იდეებისა თუ შესაძლებლობე-
ბის, ხანდახან კი პირიქით – ნაკლებად
იჯერებენ და საქმის ბოლომდე მისა-
ყვანად ძალასაც ვერ პოულობენ. თუმ-
ცა, მათ გამოუსწორებელი შეცდომების-
გან ზემოთ აღნერილი მრავალეტაპიანი
კვლევები და რეგულატორების მკაფიო
კრიტერიუმები აზღვევს. შეიძლება ცა-
ლკული მეცნიერები შეცდომებს უშ-
ვებდნენ, თუმცა მტკიცებითი მედიცინა
და რეგულატორები – არა. შესაბამისად,
თუ ისინი საუბრობენ ვაკცინის გამო-
სავლიანობასა და სარგებელზე, ეს ნამდ-
ვილად ასეა.

ჩვენ, ჩვეულებრივი ადამიანები, რომლებსაც არ გვაქვს ძალა თუ ცოდნა იმისათვის, რომ პანდემიაში გახვეულ მსოფლიოს მხსნელებად მოვევლინოთ, ხანდახან უნდა დავსხდეთ და ველოდიოთ, როდის გაიელვებს მსოფლიოს რომელი-ლაც წერტილში, რომელილაც ლაბორატორიაში მყოფი მეცნიერის გონიერებაში სწორი აზრი. აზრი (პიპოთება), რომლის ჭეშმარიტებასაც ის დაიჯერებს და დაამტკიცებს.

სანდახან, ჩვენ, ჩვეულებრივი ადა-
მიანება, უნდა დავსხდეთ და ველოდიო
მეცნიერებს, რომლებიც მოქმედებისთ-
ვის ჩვენ არასდროს გველოდებიან, თუმ-
ცა, ჩვენი თუ ჩვენი შვილების გადარჩე-
ნას ყოველდღიურად ახერხებენ.

მოამზადა
სამუნეა პენაშვილეა

„ჩვენი ცდებით დადგინდა, რომ მსგავს პიროვნები აღამარხს გამდლეობა მთრეცხის გამდლეობის ფოლია, იმ პირები, რომელსაც მთრეცხი იღვუახა, იღვუახა აღამარხიც...”

მეორე მსოფლიო ომი — ეს ის თემაა, რომელსაც არაერთი მხატვრული თუ სამეცნიერო ნამუშევარი მიექმდვნა. როგორც წესა, წერდნენ გერმანელებზე, რუსებზე, აშერიკელებზე, დასავლეთ ევროპელებზე და ა.შ. უფრო ნაკლები იწერებოდა იაპონიაზე, აგრესორთა მხარის ერთ-ერთ წარმომადგენელზე. უკვე 65 წელი შესრულდა მეორე მსოფლიო ომის დასრულებიდან, მაგრამ ამ მოვლენასთან დაკავშირებული ფაქტები დღემდე არ კარგავს საზოგადოების ინტერესს.

იაპონელი სამხედრო დამნაშავები, ისევე როგორც გერმანელი ნაცისტები,

ჰეთერში. დიდი რაოდნენბით გაშეეცა არცაუ
საჭირო, იგი მოკლე დროში გამრავლდება
და თავის საქმეს გააკეთებს.”

ამგვარი დასკვენის შემდეგ, დიდი თახვა
გამოიყო ბაქტერიოლოგიური იარაღის შემ
მუშავებისა და წარმოებისათვის სპეცია-
ლური კომპლექსების შესაქმნელად. არ-
კომპლექსუბითან ყველაზე გამორჩეული
არის რეზ. № 721

იყო რაზმი №731.
ამ ლაშქრის არსებობა, ცხაოდა, მაგა

მატურებელი ბუზები. ამ მიზნით შეიქმნა კერამიკული ჭურვები, მაგრამ, საბედნიეროდ, ეს ოპერაცია ჩაიშალა. იაპონიულები არ აღმოაჩნდათ საკმარისი წყალქვეშა ნავები.

გამოიყების შედეგებმა აჩვენა, რომ
რაზმის საქმიანობა მხოლოდ ზემოთქ
მულით არ შემოიფარგლებოდა. ისინა
დგამდნენ სამეცნიერო ექსპერიმენტები
გამდლეობაზე. ერთ-ერთი სტაჟიორის მო
გონებებიდან: „ჩვენი ცდებით დადგინდა
რომ მსგავს პირობებში ადამიანის გა-
მდლეობა მტრედის გამდლეობის ტოლია
იმ პირობებში, როდესაც მტრედი იღუპება
იღუპება ადამიანიც“.

ცდებისას მონაზოლები გაჲყავდათ ოა-
მით ცივ ამინდებში, როდესაც ტემპერა-
ტურა $-20^{\circ}\text{--}30^{\circ}$ დაბალი იყო, ცივი წყლით
სავსე კასრში კიდურებს აყოფინებდნენ

Digitized by srujanika@gmail.com

„საკუვდილის ქარხნის“ მშენებლობა
1936 წელს დაიწყო. ეს იყო საკმაოდ დიდი
კომპლექსი, რომელიც სხვადასხვა „სა-
ამქრავობასაგანა“ შედგებოდა: 4500 კონ-
ტრიუნერი შეავი ჭრის გადამდება ტრიუნების
მოსაშენებლად, 6 დიდი ქაპი სხვადასხვაც
სახის ქიმიური ნივთიერებების მოსაშენებ-
ლათ 1800 კონტინტინტ - ბლოკების არ

ბლად, 1800 კონტესიერი - ბილოგიური ნივთიერების დასამზადებლად და ბოლოს კრემატროიუმი. რაზე პრესტიული უნივერსიტეტის ჟურსადამთავრებულებით დაკომპლექტდა. სამუშაოები სხვადასხვა მიმართულებით წარმოებდა: ვირუსოლოგია, მნერები, შავი ჭირა, ცდები მომწამვლის აირებზე, დაბალი ტემპერატურის პირობებში, ადამიანის სხეულში მიმდინარე ცვლილებებზე დაკვირვება, პათოგენეზის ტიფი, ტუბერკულოზის კვლევა, ფარმაკოლოგია, ეპიდემია და სხვ.

ექპრემინტულს შედეგი სახე ჰქონდა
სატუსალოში ჰქონდათ იმ ზომის ცხაუ-
რები, რომ ტყვეს განძრევა არ შეეძლო
„მორი“ (საკუ უწინდებდნენ ისინი ექსპერი-
მენტის მსხვერპლს), უნდა ყოფილიყო ფი-
ზი ჯარად ძლიერი. რომელმაც შეკიარათ

ბოდა, მას მკურნალობდენ და სხვა ექსპერტისთვის იყენებდნენ. საბლოოლოდ „მორა“ ქარხნიდან ცოცხალი ვერ გადიოდა სხვა ექსპერტები მხეთავი აირის მოქმედებაზე ტარდებოდა. ექსპერტიმენტის ერთ-ერთი მონაწილე იხსინებს: „წყალბადის ცაბინიდით გაფულებულებს სახე მუქი ნით თელი ფერისა ჰქონდათ. იმას, ვინც აირის ინწმლებოდა, მთელი ჭანი ისე ჰქონდა და

მნიარი, შეხედვის შეგვეზნიდებოდა.“
ამ ექსპერიმენტების პარალელურად
მათ მალევე დაიწყეს ბაქტეროლოგიური
იარაღის სხვადასხვა სახით დამზადება
ჭურვები, სათამაშოები, საკვები და იგეგმები
ბოლო, აშშ-სა და საბჭოთა კავშირის წინა
აღმდეგ ამ იარაღის გამოყენება. იაპონური
წყალქვეშა ნავები უნდა მიახლოვებოდა
აშშ-ს სანაპიროს და გაეშვა შავი ჭირის

შემდეგ მათკენ ჰაერის ჭავლს ისე მიმართავდნენ, რომ ისინი მოყინობდათ. მოყინვის ხარისხს შესამონმებლად, ჯოხს უკაცუნებდნენ. შემდეგ მოყინულ კიდურებზე სხვადასხვა ტემპერატურის წყალში აყორინდნენ და აკვირდებოდნენ, როგორც კვდებოდა კუნთოვანი ქსოვილი. საძინებლებაა, რომ ამგვარი ექსპერიმენტისათვის ჩვილი ბავშვიც კი გამოიყენას. ჩვილს ხელი რომ არ მოეკუმშა, შუა თითებში ნემსებრ ჩაარჭევს. ამ ექსპერიმენტების შედეგად მოყინვის საწინააღმდეგო საძუალება მაინც კერ აღმოაჩინეს, მხოლოდ დაასკვნეს, რომ მისი საწინააღმდეგო საუკეთესო საძუალება ბა კვლავ პაციენტის ცივ აპაზანაში ჩასმიყო...

ორგანიზმის გაუცემლოვნებაზეც: ამისთი
ვს ადამიანების დაბალი ტენინანობის ცხელ
ოთახში ათავსებდნენ. ტემპერატურის მა-
ტებასთან ერთად ადამიანი სულ უფრო და
უფრო ოფლიანდებოდა. მას არ ასმევდნენ
წყალს, ვიღრე მთლიანად არ გამოშრე
ბოდა და მუმიად არ იქცეოდა. ამის შემ
დეგ სხეულს ანონიდნენ. ცდების შედეგად
დადგინდა, რომ ადამიანის ორგანიზმში
წყალი შეადგენს 78%-ს. საიმპერატორო
საპარმ ძალების შეკვეთით, ექსპერიმენ-
ტები ეწყობოდა დიდ სიმაღლეებზე ადა-
მიანის გამძლეობის ზღვრის დასადგენად
თვითმხილველი მოგვითხრობს: „ვაკუუმი
ბაროკამერაში მოათავსებდნენ ადამიანს
საიდანაც ნელ-ნელა ამოტუმბავდნენ
ჰაერს. გარეგანი და შინაგანი წესების გან-
სხვავებულობის გამო, მსხვერპლი თვალე
ბს გადმოკარკლავდა, შემდეგ სახე გაუსირ-
ვდებოდა, სისხლძარღვები გველის სიმსხო
გაუხდებოდა, ხოლო სწორი ნაწალვი ცო-
ცხალი არსებასავით გარეთ გამოიდიოდა

„ჯაპან თაიმისისათვის“ მიცემულ ინტერ-
ვიუში აღნიშნავს: „ჩემი პირველი ცოცხლად
გაკვეთილ ორგანიზმზე დაკვირვების შექ-
დეგ შემცირდით. მეორეზე უკვე ნაკლებად
მეშინოდა და მზად ვიყაყა მესამისათვის.“

ამ ექსპრიმენტების შედეგად, უზერ-ში გამოთვლებით, 10 000-მდე ადამია-ნი დაიღუპა. მკვლევარები ვარაუდობენ, რომ მსხვერპლი რეალურად გაცილებით მეტი იყო, დაახლოვებით 300 000 ადამია-ნი. თვითმმართველები და რაზმის წერტილი მოგვითხრობენ: „1940 წლის ოქტომბერში სოფელს მოუქონდნელად იაპონურმა თვითმფრინავებმა გადაუფრინეს. მათ უც-ნაური ბომბები ჩამოყარეს, რომლებიც არ აფეთქებულა. უბრალოდ, კვერცხებივით გასკდა, საიდანაც ბრინჯის, ხორბლისა და ტილების უცნაური ნაზვი გადმოიყარა. რამდენიმე დღეში სოფელში სიკვდილიანო-ბა დაიწყო. სულ მალე გამოჩნდნენ იაპონე-ლი სანიტრები, თითქოს ეპიდემიასთან სა-ბრძოლველად. სინამდვილეში კი მათ აიღეს სინჯები და გაუჩინარდნენ.“ ამ სოფელს, სხვებთან შედარებით „გაუმართლა“, იგი არ გადაუწვავთ.

ექსპრესიმენტში მონაწილე ერთ-ერთი
სტაჟიორი ჰყვება: „ერთხელ გვიჩვენეს
დოკუმენტური ფილმი ჭირის ბაცილების
პრაქტიკული გამოყენების შესახებ. გადა-
დებული იყო სპეციალური დივერსიული
რაზმის მიემედება, „მტრის ღრმა ზურგში“.
კალათებში ცალ-ცალკე გამოყიდვილ სათა-
ვსოებში ჰყავდათ დატილიანებული დაავა-
დებული ვიორთხები, რომლებიც სოფელში
გაუშვეს, დაავადების გასავრცელებლად.
ფარმში ნაჩერები იყო, ანგადის დაივა-
დივერსანტები დაინფიცირებულ ტკი-
ლეულს ბავშვებს... ყველა ასეთ სოფელში,
სადაც ინფექცია გაავრცელებს, გადაწვეს.
ოფიციალური მიზეზი, ინფექციის ლიკ-
ვიდაცია იყო, არაოფიციალური - კვალის
დათარება.“

1945 წლისათვის მათ უკვე ისეთი მა-
რაგი დაუგროვდათ, რომ შესაძლებელი
იყო რამდენიმე თვეში მსოფლიოს განად-
გურებაც კი. მათმა საწარმოო სიმღლა-
ვრემ 300 კგ სასიცვდლო ნივთიერების
დამზადება შექლით. მათი საქმიანობა მას
შემდეგ შეწყდა, რაც 1945 წლის 9 აგვის-
ტოს საბჭოთა კავშირმა ომი გამოიცხადა
იაპონიას. სწორედ საბჭოთა ჯარების მო-
ქმედების ზონაში აღმოჩნდა „სიკვდილის
ქარხანა“. ამ ქარხნის ევაკუაცია 10-11 აგ-
ვისტოს დაიწყო. აქ მოღანე ექიმები დად-
გნენ საჭიროების წინაშე, რომ ყოველგვა-
რი მაკომპრომეტებელი მასალა გაექროთ.
თანამშრომლებს კალიუმის ციანიდი დაუ-
რიგეს, ხოლო შორის იშიძი გამოსცა შემ-
დეგი ბრძანება: „ჩვენ აასლი გზა გველის.
არ იფეროთ, რომ ამპონის იმპერია და-
მარცხდება. შენაერთი დაშლილი, მაგრამ
ჩვენ შერმომს ნაყოფი მომავლში გამო-
ვლინდება. ვპრძნან्ह, არ იქნიოთ ეთმა-
ნეთთან კავშირი, შეინახეთ ყველანაირი
ინფორმაცია საიდუმლოთ, სახელმწიფო
სამსახურზე უარი თქვით!“ თანამშრომეტ-
თა უმეტესი ნაწილი ფიცის ერთგული დარ-
ჩა სკოლაშინის ბოლომით.

